

Nr 86.

Ankom till riksdagen kansli den 17 april 1928 kl. 4 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående befrielse för åtskilliga officers- och underofficerskårer från skyldighet att återbetala vissa lån m. m.

(1:a avd.)

Uti en till riksdagen avlåten, den 2 mars 1928 dagtecknad proposition (nr 146), vilken hänvisats till förberedande behandling av statsutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av vid propositionen fogat utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva,

att återstående belopp av i statsrådsprotokollet omförmälda, till vissa officerskårer utlämnade lån från den under statskontorets förvaltning stående s. k. gemensamma fonden må i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen angivna grunder helt eller delvis avskrivas,

att övriga i statsrådsprotokollet omförmälda, vissa officers- och underofficerskårer påvilande skulder m. m. må, likaledes i huvudsaklig överensstämmelse med nyssnämnda grunder, helt eller delvis gäldas av statsmedel, samt

att härav föranledda kostnader såväl för ersättande av de belopp, varmed avskrivning skett å gemensamma fondens fordringar, som i övrigt må bestridas av den av statskontoret förvaltade fonden »lantförsvarets fonderade arrendemedel».

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till åberopade statsrådsprotokollet.

Arméförvaltningens fortifikations- och civila departement hava i underdånig skrivelse den 7 juni 1927 gjort framställning om befrielse helt eller delvis för åtskilliga officers- och underofficerskårer från skyldigheten att återbetala vissa lån m. m. Framställningen avser till en början avskrivning för officerskårens vid följande truppförband av nedan angivna belopp, för vilka kårerna häfta i skuld till den under statskontorets förvaltning stående s. k. gemensamma fonden:

officerskåren vid	Karlskrona grenadjärregemente.....	kronor	2,019: 45
»	» Kronobergs regemente	»	3,082: 66
»	» Norra skånska infanteriregementet.....	»	2,409: 54
»	» Vendes artilleriregemente.....	»	3,226: 10
»	» Andra livgrenadjärregementet	»	11,389: 75
»	» Jönköpings regemente.....	»	9,460: 12

officerskåren vid Kalmar regemente	kronor	34,000: —
» » Smålands artilleriregemente	»	5,071: 58
» » Östgöta trängkår.....	»	4,439: 14
» » Västgöta regemente	»	2,688: 19
» » Skaraborgs regemente.....	»	2,015: 59
» » Södermanlands regemente	»	1,736: 77
» » Svea ingenjörkår.....	»	492: 38
» » Upplands infanteriregemente	»	2,322: 06
» » Västmanlands trängkår	»	1,624: 32
» » Västernorrlands regemente	»	4,535: 98
» » Norrlands dragonregemente	»	609: 92
» » Gotlands infanteriregemente	»	2,107: 29
» » Gotlands artillerikår.....	»	678: 15
» » Bodens artilleriregemente.....	»	345: 77
» » Bodens ingenjörkår	»	267: 70
		eller tillhopa kronor 94,522: 46

Därjämte syntes för avbetalning av nedannämnda kårers skulder i övrigt enligt arméförvaltningens uppfattning understöd böra lämnas med följande belopp:

officerskåren vid Kronobergs regemente	kronor	1,350: —
underofficerskåren » Norra skånska infanteriregementet	»	500: —
» » Andra livgrenadjärregementet	»	5,700: —
officerskåren » Kalmar regemente	»	4,200: —
» » Västgöta regemente	»	13,944: 72
» » Älvsborgs regemente	»	3,050: —
» » Bohuslåns regemente.....	»	8,650: —
underofficerskåren » »	»	1,000: —
officerskåren » Södermanlands regemente	»	915: —
underofficerskåren » »	»	1,050: —
officerskåren » Fälttelegrafkåren	»	125: —
» » Dalregementet.....	»	3,080: —
underofficerskåren » »	»	700: —
» » Norrlands artilleriregemente.....	»	1,900: —
		eller tillhopa kronor 46,164: 72

Såsom villkor för statens avskrivande eller gäldande till fullo av de skulder, som påvilade kårer vid truppförband, som skulle indragas eller sammanslås med andra på dessa senares förläggningssort, syntes böra föreskrivas, att i mässbyggnaderna befintliga möbler, inventarier, parkettgolv och annan inredning m. m. skulle tillfalla statsverket.

Å en del av de ovan angivna skuldbeloppen torde sedan årsskiftet 1926—1927 hava inträtt ändringar till följd av under år 1927 gjorda amorteringar o. d. eller genom upplupna, oguldna räntor. Beträffande de skulder, som enligt ovan lämnade förslag skulle till fullo avskrivas eller helt ersättas genom extra anvisningar, torde i fråga om lån från gemensamma fonden statskontoret kunna bringa de till avskrivning föreslagna beloppen till överensstämmelse med de verkliga skulderna. I fråga om de belopp, som enligt förslaget skulle anvisas till vissa kårer såsom fullständig ersättning för skulder i banker och enskilda kassor m. fl., torde dessa belopp böra anvisas »högst» och vederbörlig kår anmodas återleverera det belopp, som ej åtgått till skuldens fulla täckande.

Statskontoret har i avgivet utlåtande över ifrågavarande framställning meddelat, att å den av statskontoret förvaltade fonden »Lantförsvarets fonderade arrendemedel» vid utgången av budgetåret 1926—1927 förefunnes en behållning av 563,210 kronor 92 öre, i vilket belopp inginge en summa av 213,933 kronor 53 öre, vilka innestode å statsverkets giroräkning. Enligt statskontorets mening mötte icke hinder för att ifrågavarande medel toges i anspråk för likviderande av ovan nämnda skulder.

Utöver tidigare angivna belopp har framställning gjorts, att underofficerskåren vid Skaraborgs regemente måtte tillerkännas ersättning med 1,060 kronor, motsvarande värdet av vissa möbler och inventarier, som kåren för egna medel anskaffat för underofficersmässens möblering och sedermera utan gottgörelse överlåtit till kronan. Arméförvaltningen har i anledning av denna framställning tillstyrkt ersättning med 200 kronor.

Enligt arméförvaltningens av statskontoret biträdda förslag har fullständig avskrivning eller skuldbetalning ifrågasatts vid truppförband, som indragits eller sammanslagits med annat truppförband å det senares förläggningssort, medan ovannämnda ersättningsbelopp i övrigt beräknats med hänsyn tagen till den genom 1925 års härordning genomförda reduktionen i vederbörande truppförbands personalstater för respektive kårers vidkommande.

Officerskåren vid Kalmar regemente har begärt, att kronan för ett belopp av 86,900 kronor måtte inköpa vissa kåren tillhörande byggnader i Eksjö jämte den kåren likaledes tillhöriga tomten, å vilken dessa vore uppförda. Fastigheten ifråga disponerades av officerskåren såsom mässlokal. Försäljnings- eller inlösenbeloppet hade beräknats på så sätt, att från mässfastighetens uppskattade värde, 108,900 kronor, dragits ett belopp av 22,000 kronor, med vilket kronan tidigare bidragit till mässbyggnadernas uppförande. Kårens skulder till gemensamma fonden utgjorde 55,000 kronor, varjämte kåren gentemot en f. d. kassörska iklätt sig förbindelse att gälda viss pension, vilken förbindelse beräknats motsvara ett kapitaliserat belopp av 6,800 kronor.

Ifrågavarande lån å 55,000 kronor hade lämnats kåren på grund av kungl. brev den 6 juni 1925 och den 26 mars 1926 under villkor bl. a., att det inom ifrågavarande fastighet erhållna mässutrymmet icke minskades, att byggnaden omsorgsfullt underhölls av kåren samt att byggnaden ej finge försäljas eller uthyras utan Kungl. Maj:ts tillstånd. Enligt hos statskontoret förvarad låneförbindelse skulle lånet avbetalas på så sätt, att å lånebeloppet årligen erlades 6 %, varav såsom ränta beräknades 5 % å oguldna kapitalbeloppet och återstoden utgjorde avbetalning. Till säkerhet för nämnda förbindelse hade avlämnats av officerskårens kassa utfärdade, i fastigheten intecknade reverser å tillhoppa 55,000 kronor. Å lånet i fråga hade någon amortering ännu icke verkställts.

Då kronan vid andra truppförband ägde den byggnad, vari officerskårens mässlokaler inrymts, och då behov föreläge av mässlokaler i Eksjö för Jönköpings-Kalmar regementes officerskår, hade vederbörande myndigheter tillstyrkt, att kronan förvärvade äganderätten till nämnda fastighet i Eksjö. Enligt ett

Fråga om
inköp av en
Kalmar rege-
mentes offi-
cerskår till-
hörig fastighet
i Eksjö.

av statskontoret framlagt alternativt förslag, till vilket arméförvaltningens fortifikations- och civila departement anslutit sig, har såsom från kronans sida antagligt villkor uppställts, att ersättningen skulle utgöra 64,000 kronor, vilket belopp motsvarade samtliga Kalmar regementes officerskår åvilande skulder. Utöver ovan nämnda belopp å 55,000 och 6,800 kronor inginge i oförmälda summa ett belopp av 2,570 kronor, utgörande vissa skulder, som regementets officerskår för olika ändamål iklätt sig. Officerskåren borde dock i samband därmed förbinda sig att till Jönköpings-Kalmar regementes officerskår utan ersättning överlåta i fastigheten befintliga möbler och annan lösegendom, som nu tillhörde Kalmar regementes officerskår. Beträffande ifrågavarande villkor, vilket föreslagits av statskontoret, hava arméförvaltningens fortifikations- och civila departement anfört, att det borde överlåtas åt Kalmar regementes officerskår att välja, om den ville till officerskåren vid Jönköpings-Kalmar regemente eller till kronan under vissa förutsättningar överlåta ifrågavarande inventarier.

Departementschefen har i ärendet anfört följande.

*Departements-
chefen.*

»Om man bortser från förhållandena vid förutvarande Kalmar regemente, innebär arméförvaltningens fortifikations- och civila departements av statskontoret tillstyrkta förslag,

1) att officers- och underofficerskårerna vid de truppförband, som blivit indragna eller sammanslagna med andra truppförband å dessa senares förläggningssorter, skola få sina skulder helt och hållet avskrivna eller guldna av staten;

2) att officers- och underofficerskårerna vid de truppförband, som fortfarande skola kvarbliva å sina förläggningssorter men vilkas befälskader minskats, skola få sina skulder delvis avskrivna eller guldna av staten; samt

3) att officers- och underofficerskårerna vid sådana truppförband, som varken indragits, flyttats eller till sin befälskader minskats, icke böra beviljas någon avskrivning å eller befrielse från dem påvilande skuldbördor.

Till den första gruppen hava fortifikations- och civila departementen hänfört Karlskrona grenadjärregemente, Västgöta och Jönköpings regementen, Smålands artilleriregemente, Östgöta trängkår samt Västmanlands trängkår.

Av särskilda skäl hava departementen dessutom ansett, att även Västernorrlands regementes officerskår borde komma i åtnjutande av samma förmån som officers- och underofficerskårerna vid de i denna grupp upptagna truppförbanden.

Till den andra gruppen hava hänförts — förutom Kalmar regemente, beträffande vilket dock sedermera avgivits särskilt förslag — Andra livgrenadjärregementet, Upplands infanteriregemente, Skaraborgs, Södermanlands och Kronobergs regementen, Dalregementet, Älvsborgs och Bohuslans regementen, Norra skånska infanteriregementet, Gotlands infanteriregemente, Norrlands dragonregemente, Vendes och Norrlands artilleriregementen, Gotlands artillerikår, Bodens artilleriregemente, Svea ingenjörkår, Fälttelegrafkåren och Bodens ingenjörkår.

I fråga om flertalet av de nu nämnda truppförbanden hava departementen

föreslagit, att nedskrivningen av skulderna skulle göras proportionell mot den minskning, som respektive truppförbands stater, i vad angår officerare, underofficerare och likställda, undergått.

För Andra livgrenadjärregementet och Bohusläns regemente har emellertid nedskrivningen ansetts böra sättas i relation till det antal medlemmar av de förutvarande officers- och underofficerskårerna därstädes, som genomsnittligt taget kunde beräknas komma att kvarstå vid regementena i fråga efter sammanslagningen med Första livgrenadjärregementet respektive Västgöta regemente.

I avseende å officerskårernas vid de särskilda ingenjörkårerna skulder har nedskrivningen ansetts böra ske i förhållande till minskningen av antalet officerare och likställda vid fortifikationen i dess helhet.

Till den tredje gruppen slutligen hava av de i ärendet ifrågakomna truppförbanden hänförts Livregementets husarer och Göta trängkår.

I huvudsak finner jag mig kunna lämna min anslutning till de av myndigheterna förordade riktlinjerna för den reglering av vissa officers- och underofficerskårers skuldförbindelser m. m., som genomförandet av 1925 års härordningsbeslut ansetts böra påkalla.

På några punkter synas dock vissa jämkningar böra göras i myndigheternas förslag.

Till en början gäller detta beträffande de lån, som påvila officers- och underofficerskårerna vid Andra livgrenadjärregementet och Bohusläns regemente. Några bärande skäl för att i fråga om nedskrivningen respektive gäldandet delvis av dessa lån tillämpa en annan och för kårerna i fråga gynnsammare beräkningsgrund än den, som skulle komma till användning i avseende å officers- och underofficerskårerna vid de övriga truppförband, som hänförts till den här förut omförmälda andra gruppen, torde icke förefinnas. Även i dessa fall synes nedskrivningen därför böra göras proportionell mot den minskning, som respektive kårer enligt vederbörliga stater undergått. Då vid ifrågavarande regementen medlemsantalet minskats vid officerskårerna från 55 till 43 och vid underofficerskårerna från 52 till 33, böra således i enlighet härmed skuldbeloppen för envar av de båda officerskårerna minskas med $\frac{12}{55}$ och för envar av de båda underofficerskårerna med $\frac{19}{52}$.

Såsom förut nämnts, hava arméförvaltningens fortifikations- och civila departement föreslagit, att nedskrivningen av de skulder, som påvila officerskårerna vid vissa ingenjörkårer, måtte ske i förhållande till den minskning, som antalet officerare och likställda vid fortifikationen i dess helhet undergått. Skälet härtill synes hava varit, att officerarna vid fortifikationen, vilka endast för viss tid placeras på de särskilda ingenjörkårerna, icke kunna sägas vara knutna till sina respektive kårer på samma sätt som officerarna vid andra truppförband, och att fortifikationens officerare därför borde behandlas såsom en enda enhet. Emellertid bildar varje ingenjörkårs officerskår i ekonomiskt hänseende en enhet för sig med egen kassa, till vilken de vid kåren placerade officerarna erlägga avgifter, som kunna vara olika vid olika kårer. De lån, vilkas nedskrivning nu ifrågasatts, hava icke heller utlämnats till officerskåren

vid fortifikationen i dess helhet utan till de särskilda förbandens officerskårer. Under sådana förhållanden synes det vara riktigast att även vid nedskrivningen av dessa lån tillämpa samma grunder, som i det föregående föreslagits för nedskrivningen av de lån, som påvila officers- och underofficerskårerna vid övriga i grupp 2) här ovan upptagna truppförband. Då, enligt vad jag inhämtat, antalet officerare och likställda med placering å de olika truppförbanden den 1 januari 1925 respektive den 1 januari 1928 uppgått till vid Svea ingenjörkår 40 respektive 34, vid Fälttelegrafkåren 34 respektive 31 och vid Bodens ingenjörkår 21 respektive 20, synes nedskrivningen av officerskårens vid dessa truppförband lån böra ske med $\frac{6}{10}$ vid Svea ingenjörkår, $\frac{3}{34}$ vid Fälttelegrafkåren och $\frac{1}{21}$ vid Bodens ingenjörkår.

Enligt föreliggande förslag skulle Östgöta trängkår hänföras till den grupp av truppförband, vilkas befälskårer borde få sina skulder helt avskrivna. Visserligen har Östgöta trängkår till namnet upphört i och med genomförandet av 1925 års härordningsbeslut, enligt vilket densamma blivit sammanslagen med Svea trängkår till ett förband med den sistnämnda kårens namn; men denna omständighet synes dock knappast med fog kunna åberopas såsom skäl för en dylik skuldavskrivning. Att märka är nämligen, att en stor del av Östgöta trängkårs officerare ingått i det nya förbandet, som är förlagt till trängkårs-etablissemanget i Linköping. De bliva sålunda även i fortsättningen i tillfälle att utnyttja de mässlokaler, för vars möblering m. m. officerskårens lån erhållits. För nämnda officerares vidkommande synes därför någon skuldavskrivning icke vara påkallad. Med hänsyn till att även de officerare, som från annat håll överförts till trängkåren i Linköping, bliva delaktiga av de förmåner, som de inredda mässlokalerna erbjuda, torde det ingalunda vara obilligt att fordra, att dessa officerare även i likhet med sina nyssnämnda kamrater ikläda sig betalningsansvar för de skulder, som ådragits för den gemensamma mässens inredande. Då den nya härordningens genomförande icke medfört någon minskning i det antal officerare, som skola vara placerade vid trängkåren i Linköping, kan av sådan anledning knappast någon försämring sägas hava inträtt i fråga om officerskårens möjlighet att svara för de skuldförbindelser, som inredningen av officersmässen därstädes medfört. Med hänsyn härtill finner jag mig icke kunna tillstyrka vare sig avskrivning eller minskning av det lån, som påvilar officerskåren vid ifrågavarande trängkår.

Vad slutligen angår förutvarande Kalmar regementes officerskårs skulder, ansluter jag mig till det av statskontoret i dess utlåtande i ämnet den 15 oktober 1927 alternativt framlagda förslaget, att kårens samtliga skulder, uppgående till något mer än 64,000 kronor, gäldas av statsmedel, mot det att kåren till kronan överlåter sin i Eksjö belägna fastighet med därå befintliga mässbyggnader m. m. Vidkommande i fastigheten befintliga, officerskåren tillhörande möbler och annan lösegendom, torde dessa i samband härmed böra utan ersättning överlåtas antingen till kronan eller till Jönköpings-Kalmar regementes officerskår.

Såsom villkor för avskrivandet eller gäldandet till fullo av de skulder, som påvila kårer vid sådana truppförband, vilka skola indragas eller sammanslås

med andra på dessa senares förläggningsorter, torde, i enlighet med vad fortifikations- och civila departementen föreslagit, böra föreskrivas, att i mässlokaler befintliga möbler och inventarier m. m. skola tillfalla statsverket.

Huruvida undantag från skyldigheten att till kronan överlåta inventarier må göras beträffande tavlor och andra konstföremål m. m., torde böra få ankomma på Kungl. Maj:ts prövning i varje särskilt fall.

I sådana fall, då inventarierna redan helt eller delvis försålts eller på annat sätt avhänts, synas därvid influtna medel i första hand böra användas för minskning av vederbörande kårs skuldbelopp.

Efter det den av arméförvaltningens fortifikations- och civila departement verkställda utredningen ägt rum, hava av olika anledningar vissa ändringar inträtt i avseende å skuldbeloppens storlek. Genom brev den 17 september 1927 har Kungl. Maj:t medgivit, att med erläggande av ränta och amortering å officerskårernas ifrågavarande lån från gemensamma fonden finge anstå tillsvidare, intill dess frågan om efterskänkande helt eller delvis av återbetalnings-skyldigheten å samma lån blivit slutligt prövad. Enligt av statskontoret lämnad uppgift uppgingo de återstående lånebeloppen hos gemensamma fonden den 1 augusti 1927 till omkring 170,000 kronor. Med tillämpning av de principer för lånens av- eller nedskrivning, som av mig förordats, skulle nämnda belopp av- eller nedskrivnas med omkring 100,000 kronor. För gäldandet i avsedd omfattning av vissa kårers skulder hos andra långivare än kronan erfordras ett belopp av omkring 45,000 kronor. Före skuldregleringens genomförande böra vederbörande myndigheter givetvis åläggas att inkomma med erforderliga utgifter för ersättningsbeloppens slutliga fastställande.

Beträffande frågan om vilka medel, som skola användas för bestridandet av kostnaderna för ifrågavarande skuldregleringar, ansluter jag mig till fortifikations- och civila departementens av statskontoret tillstyrkta förslag om utverkande av riksdagens medgivande till att för ändamålet erforderligt belopp må få utgå av den av statskontoret förvaltade fonden »lantförsvarets fonderade arrendemedel». Enligt vad statskontoret i sitt förenämnda utlåtande den 3 augusti 1927 meddelat, utgjorde nämnda fonds behållning vid utgången av budgetåret 1926—1927 563,210 kronor 92 öre. I proposition (nr 49) till innevarande års riksdag har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att föreningen Faktoribostäders u. p. a. skuld till fonden å 300,000 kronor jämte ränta måtte avskrivnas. Därest det i nämnda proposition framlagda förslaget vinner riksdagens bifall, kommer fondens kapitalbehållning att minskas med omkring 316,000 kronor till omkring 247,000 kronor, vilket belopp väl förslår för de utgifter, varom här är fråga.»

*Utskottets
yttrande.*

De av Kungl. Maj:t föreslagna grunderna för avskrivande helt eller delvis av vissa officers- och underofficerskårerna vid arméns truppförband påvilande skulder m. m. hava icke givit utskottet anledning till särskilt uttalande annat än beträffande officerskårens vid Andra livgrenadjärregementet skulder. Med hänsyn till att denna kår har jämförelsevis stora skulder och då till de båda livgrenadjärregementenas etablissemang i Linköping komma att förläggas vissa

skolor för utbildning av officersaspiranter m. fl., vilka formationer jämte det sammanslagna Livgrenadjärregementets officerskår komma att draga nytta av de upppoffringar, som ifrågavarande officerskår i nu förevarande hänseende gjort, har utskottet velat uttala, att från utskottets sida intet är att erinra mot att, då samtliga dessa frågor av Kungl. Maj:ts tagas under omprövning, något förmånligare beräkningsgrunder, än som av departementschefen ifrågasatts, tillämpas vid avskrivandet av denna kårs skulder.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva,

a) att återstående belopp av i statsrådsprotokollet över försvarsärenden den 2 mars 1928 omförmälda, till vissa officerskårer utlämnade lån från den under statskontorets förvaltning stående s. k. gemensamma fonden må i huvudsaklig överensstämmelse med av chefen för försvarsdepartementet och utskottet angivna grunder helt eller delvis avskrivas,

b) att övriga i samma statsrådsprotokoll omförmälda, vissa officers- och underofficerskårer påvilande skulder m. m. må, likaledes i huvudsaklig överensstämmelse med nyssnämnda grunder, helt eller delvis gäldas av statsmedel, samt

c) att härav föranledda kostnader såväl för ersättande av de belopp, varmed avskrivning skett å gemensamma fondens fordringar, som i övrigt må bestridas av den av statskontoret förvaltade fonden »Lantförsvarets fonderade arrendemedel».

Stockholm den 17 april 1928.

På statsutskottets vägnar:

A. ANDERSON.

Närvarande: Se under utlåtandet nr 83.
